

Oponentský posudek na rigorózní práci
Mgr. Mgr. Jana Tlamychy
„Meze pravomocí Společenství a soudní přezkoumatelnost jejich výkonů“

Zvolené *téma* reflektuje krizi legitimacy Unie, přičítanou částí veřejnosti členských států příliš amorfnímu a obtížně - politickými i právními prostředky - kontrolovatelnému vymezení pravomocí ES/EU. Reaguje také na pozornost ze strany orgánů členských států implementujících normy evropského práva (srov. i argumentaci českého Ústavního soudu ve věci „cukerných kvót“ - Pl. ÚS 50/04), včetně regionálních orgánů se samostatnou působností. Vyrovnává se s některými námitkami, poukazujícími na „erozi“ národních pravomocí, která údajně ohrožuje státnost. Proto se v post-niceském procesu o tématu mnoho debatuje (nad rámec bibliografie uváděné autorem lze zmínit: P. Craig, M. Nettesheim, A. von Bogdandy, J. Bast, I. Pernice, F. Meyer, C. Trübe, R. Bieber, U. Di Fabio aj.), proto Ústavní smlouva šla poněkud nad rámec pouhé kodifikace již zavedených doktrín.

Jedná se o práci s teoretickými ambicemi, která oslovuje řadu otázek teorie práva a státovědy, jako jsou (společné?) zdroje legitimacy veřejné moci ES/EU a členských států, dvě roviny loajálního přístupu (a součinnosti) při řešení kritického střetu pravomocí – ESD, respektujícího ústavní systémy členských států, a národních (ústavních) soudů, respektujících svébytnost evropského práva, aj. Na některých místech práce existenci tohoto pozadí naznačuje (např. zmínky o „multilevel governance“). Téma má tedy výrazný evropský ústavněprávní rozměr, jehož plné uchopení by vyžadovalo prostor (práce má 122 stran), který skýtá spíše doktorská disertace a vědecká monografie.

Všem teoretickým nárokům z toho plynoucím práce pochopitelně dostát nemohla a vcelku rozumně *se omezuje* na pravomoci Evropského společenství a nezabývá se Evropskou unií. Vzhledem k prolínání jejich politik (viz postup Rady EU podle čl. 301 SES, o němž se autor zmiňuje) a k nedávnému vývoji soudní judikatury (některé kontroverzní závěry ESD v rozsudku *Maria Pupino*=3. Pilíř, na který se odvolává i náš Ústavní soud ve věci „evropského zatýkacího rozkazu“ - Pl. ÚS 66/04) by bylo vhodné o povaze unijních pravomocí krátce pojednat, např. v kontextu principu subsidiarity (čl. 2 SEU). Zkoumání komunitárních pravomocí v předložené práci *se soustřeďuje* zejména na obecně teoretickou rovinu a na oblast legislativní tvorby práva, jen nepřímo se dotýká výkonu soudní pravomoci k dotváření komunitárního práva v judikatuře ESD.

Vlastní *struktura* díla je pojata osvědčeným způsobem: výchozí princip a jeho doktrinární mutace – rozbor vnitřních charakteristik pravomocí z hlediska šíře, intenzity apod. (postrádá se terminologická analýza samotného pojmu!) – vývojové formy osvojování si dalších pravomocí Společenstvím, navozující konflikt – prostředky prevence a řešení (test subsidiarity a proporcionality, některé procesní aspekty řízení u ESD) – závěr, který je skutečnou syntézou předcházejícího výkladu. V práci jsou průběžně činěny vstupy do Ústavní smlouvy, kriticky poukazující na pokus o nápravu aktuálních problémů.

Autor prokazuje schopnost zvládnutí *metod* vědecké práce, neboť jeho výklad je veden diskurzivním způsobem: polemizuje s odlišnými stanovisky a protiargumenty (o volbě jejichž šíře lze pochopitelně vždy vést diskusi...) a jakmile se dobere závěru, odliší jej zpravidla zřetelně od názorů ostatních. Spolehlivě se pohybuje v prostorovém a časovém rámci platné legislativy, soudní judikatury (nepřehlčuje jí přitom linii výkladu, jak se některým autorům

RP stává) i nauky, které řádně dokládá. Jeho řeč je jasná a srozumitelná, styl přehledný, text bez formálních pochybení.

Není úkolem posudku vedoucího rigorózní práce vytýkat jejímu autorovi dílčí nedostatky, ostatně mám za to, že se v takových případech jedná spíše o formulační nedotažení, jako např. na str. 32, kde se za jediný způsob opětného nabytí pravomoci původně přenesené na Společenství jako výlučné prohlašuje změna Smlouvy, aniž se připomíná možnost zpětného zmocnění členských států v právním aktu Společenství, které je implicitně obsaženo také vždy, pokud takový akt vyžaduje vnitrostátního provedení (implementace). – Podobně oprávněný despekt vůči možnosti extenze pravomoci Společenství podle tzv. klauzule flexibility (čl. 308 SES) pouze na základě – jednomyslného – rozhodnutí Rady EU (obdobně u tzv. přechodových klauzulí), tj. na bázi moci výkonné, zbývá doplnit, že chybějící demokratickou legitimitu tomuto rozhodnutí má dodat (ovšemže už na základě práva toho kterého členského státu) způsob parlamentní kontroly tvorby stanovisek vládního představitele v Radě EU (popř. ústavní ratifikace tzv. smíšených smluv ES nebo smluv EU podle čl. 24/38 SEU s významnými vnitrostátními dopady).

Za velmi přínosné považuji zvláště partie oddílu V., analyzující jednotlivá kritéria uplatnění principů subsidiarity a proporcionality a navazující závěry o soudním přezkumu legality a politickém požadavku demokratické kontroly. Cenným je střizlivé hodnocení přínosu ústavní smlouvy.

Předložená rigorózní práce splňuje po všech stránkách akademické standardy stanovené Rigorózním řádem Právnické fakulty UK, neboť jde o práci původní, zahrnující vědecký přínos pro obor evropského práva a osvědčující požadovaným způsobem schopnosti autora. Proto s o u h l a s í m s jejím přijetím k řízení o státní rigorózní zkoušce.

V Praze 19. srpna 2006

JUDr./Ing. Jiří Zemánek, CSc.
oponent